

HENRIK
SASS
LARS
SEN

FE
X
O
D
L
S

*Vejen
frem for
centrum-
venstre*

INDHOLD

FORORD

INDLEDNING

VORES IDEOLOGISKE FUNDAMENT

SKIK FØLGE ELLER

RESPEKTEN, DER FORSVANDT

DEN NY ØKONOMISKE ULIGHED

CENTRUM-VENSTRES PARTNERSKAB MED ERHVERVSLIVET

TO MOTORVEJE TIL FRIHED: UDDANNELSE OG SUNDHED

DEN FÆLLES SEKTOR

MENNESKER OG STOFFER

DEN OFFENTLIGE SAMTALE

ISRAEL

EXODUS

NOTER

FORORD

»Lad være med det!« – blev der sagt, da jeg fortalte mine omgivelser, at jeg var gået i gang med at skrive en bog.

For er det overhovedet muligt at skrive en debatbog, der får pulsen bare lidt i vejret, når man er medlem af Folketinget, en del af ledelsen af et parti og en del af en offentlighed, som er på konstant jagt efter den mindste åbning eller blottelse, uden at skade sit eget parti og sig selv? Det er muligvis meget letsindigt tænkt, men hermed gjort.

Igennem udarbejdelsen af denne bog har jeg jævnligt talt med mine nærmeste omgivelser om at være i harmoni med partiets væsentlige politiske positioner, men have tilladelse til at skride ud i spinatbedet dér, hvor det ikke skader.

For sådan er det at være medlem af et politisk parti og være et individ. Man kan ikke været enige i det hele, men det dur omvendt ikke, hvis man er uenige om det væsentligste. Tak til min øvrige medledning for at gennemgå den færd med mig. Jeg har tæret kraftigt på jer og lært meget og sågar efterkommet gode råd.

Og tak til alle jer, som har advaret mig om, at det meste kan blive misbrugt, ved at pressen sætter enkeltudsagn op mod gruppefæller og øvrige aktører og kan svælge i splittelseshistorier. Hovedparten af jer har også ment, at det alligevel er umagen værd at udgive bogen, da man ellers underordner sig journalismens tyranni.

Tak til Mette Frederiksen for gode råd og sparring. Tak til Martin Rossen for mange lange samtaler om diverse emner.

Tak til Martin Justesen for al mulig bistand. Tak til Peter Strauss Jørgensen, Morten Høyer, Andreas Gylling Æbelø, Sten Kristensen, Thor Möger Pedersen, Sara Vad Sørensen, Dan Jørgensen, Nicolai Wammen og Peter Hummelgaard Thomsen for indspark og kritisk sans.

Og særlig tak til David Erritzøe, som har forsøgt at lære mig om stoffernes verden, og det skal kraftigt understreges, at han på ingen måde kan tages til indtægt for, hvad der står i denne bog. Og tak til alle jer, som vil få ødelagt jeres gode ry og rygte, om det kom frem, at I havde rådgivet mig.

Tak til Ørslev Kloster for optimale skrivebetingelser.

Tak til Hanne Malmborg for kommaer og kommentarer. Tak til Morgan Krüger for research. Tak til AIA for mange gode bidrag.

Og tak til min lille familie, Susanne og Nynne, som så ofte må bære den byrde at se mig omtalt og forsvare mig.

Og tak til Socialdemokratiet for et livslangt og kærligt ophold.

NYT CENTRUM- VENSTRE

INDLEDNING

Dette er et debatoplæg til centrum-venstre. Og med centrum-venstre menes alle de socialdemokratiske sindede partier, som ligger tæt på midten og fornuften og i god afstand af den yderliggående socialistiske skrænt. For det er blandt disse partier og deres styrke og meninger, at et alternativ til populisme, konservatisme og liberalisme skal formes og dannes. Dem, som i disse tider hygger sig med voldsomme venstredrejninger i bl.a. Storbritanniens Labour, hygger sig forgæves. Fortidens marxistiske spøgelse er ikke et genbesøg værd.

Når centrum-venstre igen skal blive en samfunds bærende og samfundsudviklende kraft, skal der bygges oven på det bedste, vi hidtil har præsteret. Efterkrigstidens socialdemokratiske partier i Europa med opbygning af velfærd og brede politiske løsninger er et sådant forbillede. Reformregeringer som New Labour er et andet.

Men en videreførelse heraf kræver, at centrum-venstre kan formulere en relevant politisk platform for nutidens problemstillinger. Et fravær af en relevant politik for indvandring og globalisering har været en jammerlig præstation af centrum-venstre over det meste af den vestlige verden og har medført udryddelse af hæderkronede partier. Denne bog giver et bud på en politik over indvandring, globalisering, den offentlige sektor, den offentlige samtale, erhverv, stoffer, Israel, og hvorfor centrum-venstres idegrundlag er alle tiders bedste politiske ide. Det er ikke perfekt, og det er ikke færdiggjort – det må dem, som tager handsken op, selv afslutte. Og der er

masser af spændende emner, der ikke bliver berørt, og som andre vil være langt bedre til at formulere. Men det er et bud på, hvordan centrum-venstre bliver relevante igen.

Nogle af os har fået den ære at låne ledelsen af et fint gammelt parti i et stykke tid. Det må være vores forpligtelse at passe bedst muligt på partiet og samtidig udvikle det – gå ind i vores egen tid. For mange vil det bedste råd være at spille defensivt og håbe på, at slitagen på den anden side giver en chance til centrum-venstre på sigt. Det er muligt, de har ret. Omvendt er dét at få regeringsmagten uden en gennemtænkt platform og i fravær af andres formåen en flad politisk ambition. Målet må være, at centrum-venstre bærer, former og definerer samfundet. Det er ambitionen med Nyt Centrum-venstre.

VORES IDEOLOGISKE FUNDAMENT

- Frihed, lighed og solidaritet

Hvad gør et menneske lykkeligt? Svarene er mangfoldige, men sjældent er der nogen, som uopfordret peger på politik. At politik og politiske valg skulle gøre folk lykkelige vil næppe få megen applaus i nogen forsamling, mens det modsatte synspunkt har en meget større chance. Altså at dårlige politiske valg og dårlig politisk forvaltning og ikke mindst dårlige politikere gør folk ulykkelige.

Svaret er, at politik - at udøve magt - kan skabe rammerne for, at folk kan blive lykkelige og skabe rammerne for, at de kan forblive ulykkelige.

Rundt om på jorden dør folk for at kæmpe for retten til at stemme - og dermed få del i magten. Og rundt om på jorden slås diverse galninge for at påtvinge dem deres opfattelse af et lykkeligt liv - eller rettere, som oftest sætter de deres eget velvære først på bekostning af de flestes.

Politik er en kamp om ressourcer, velstand, fordeling, moral og sjæle. Om håb, tragedier, overgreb, forbrydelser, generøsitet og vores fælles begrænsede ressourcer. Alle ingredienser i tilværelsen, som er med til at definere, om vi får et ordentligt og lykkeligt liv. Derfor er politik vigtig og evig aktuel. Så længe der er mennesker på kloden, vil vi skulle forholde os til tilværelsen politisk. Der findes ikke et endeligt design eller en facitliste. Vores rammer ændrer sig konstant, og dermed ændrer grundlaget og vilkårene for

politiske valg ditto. Politik ér og forbliver et grundvilkår i den menneskelige tilværelse, hvilket gør grundlaget for de partier, der eksisterer, og de politikere, der træffer beslutninger, desto mere interessant. Et parti, som vil overleve på langt sigt, må basere sin politik på en ideologi. En ide, som er tidløs og altomfattende. Som uanset tidsalder eller teknologiske, kulturelle eller sociale udviklinger, kan give svaret på retning og mening. En sådan ideologi bygger centrum-venstre på: den demokratiske socialisme.

Den demokratiske socialisme bygger på 3 søjler: Frihed, lighed og solidaritet.

Frihed er tilstedeværelsen af værdige valgmuligheder for den enkelte.

Lighed er lige rettigheder og forpligtelser.

Solidaritet er den upersonificerede næstekærlighed.

FRIHED

Frihed er tilstedeværelsen af værdige valgmuligheder for den enkelte

Menneskets historie er i høj grad en historie om ufrihed. Fra de tidligste arkæologiske studier ved vi, at eksempelvis fødevaremangel og sygdomme har gjort tilværelsen vanskelig og ufri. Op igennem civilisationens historie har alene knaphed på fødevarer gjort tilværelsen vanskelig for de fleste. Stadig i dag – på trods af menneskehedens overvældende mangfoldighedsbiologiske succes – lever millioner på sulTEGRÆNSEN.

Og når man er sulten og ikke har midlerne eller mulighederne for at blive mæt, er man ikke fri. Det har intet med frihed at gøre at skrabe efter rødder i jorden eller for den sags skyld rode i affalddynger efter mad – uanset at libertarianere formentlig vil definere disse mennesker som frie, da deres skattetryk er tæt på nul.

Den politiske indretning gennem civilisationens historie har desværre også hovedsageligt stået på ufrihed. Der findes charmerende eksempler på stammesamfund og mindre civilisationer, hvor den politiske undertrykkelse har været minimal, men som hovedregel har samfundene indrettet sig efter, at den stærkeste havde ret – og alle privilegierne. Militære sejrherre blev politiske ledere, og hvad enten de kaldte sig konger, kejsere eller noget helt tredje, har mønsteret været, at de i massivt omfang har undertrykt og udbyttet den øvrige befolkning til egen vinding.

Heller ikke her kan man tale om frihed, også uanset at diverse konservative partier gennem tiden har ment, at konge og adel var gudgiven.

Og apropos Gud. Af en eller anden grund har menneskeheden gennem tiden forsøgt at skabe mening med tilværelsen gennem en religion, og som oftest har denne religion tilknyttet sig de lokale magthavere og har til tider været i indædt kappestrid med militære diktatorer om at være mest muligt undertrykkende. En gudgiven og dermed skæbnebestemt religion sætter imidlertid ingen mennesker fri, tværtimod. Det er derfor, at islam fortolket som lovreligion passer så dårligt ind i et samfund, hvor religionen er sekulariseret og har været det i flere hundrede år.

Forudsætningen for frihed er adgang til tilstrækkelige ressourcer, frit valg af magthavere og frihed fra skæbnebestemte religioner.

Den industrielle revolution og efterfølgende tilhørende teknologier har muliggjort at frembringe tilstrækkeligt med ressourcer. Det er muligt at producere fødevarer i et omfang, der gør, at ingen bør sulte. Om så fordelingen er i orden, er en anden sag.

Gennem diverse demokratiske reformer gennem de seneste 150 år er det lykkedes de fleste europæiske lande

at opnå reelt demokrati, sådan at man har mulighed for at til- og fravælge politiske ledere.

Og fra renæssancen og frem er det langsomt men sikkert lykkedes at frigøre videnskab og privatliv fra religionens moralske kvælertag.

De basale forudsætninger for frihed er til stede.

Men det er naturligvis en meget overfladisk konstatering. En gennemgang af Europas historie de seneste 100 år er snarere én lang og tragisk opstilling af tilbageskridt, krig, vold og overgreb end om frihedens fremskridt. Grundlaget for dagens frihedsrettigheder ligger badet i blod udgydt af nazister, fascister og kommunister i menneskehedens værste afsind og betalt af primært jøder og unge amerikanere og englændere, som døde for den sag. Det rummer sin egen sælsomme storhed, at de vrede unge mennesker, som iblandt står og demonstrerer mod USA, stort set kun har USA at takke for, at de har den frihed.

Men frihed er mere end basale forudsætninger.

DEN REELLE FRIHED

Er det at være mæt, have stemmeret og være fri for religiøs indblanding en tilstrækkelig betingelse for frihed? For store dele af højrefløjten er svaret ja.

For centrum-venstre er svaret nej.

Historisk har centrum-venstre stået for at udvide den reelle frihed med 3 store frihedsprojekter: arbejde, uddannelse og sundhed.

Hvis man ikke har adgang til et arbejde, er man ufri.

På billeder fra 1930'erne kan man se lange køer af mænd. Arbejdsløse mænd, som er mødt op for at få et job for en dag. Der er sparsom eller ingen understøttelse. Ledigheden er tårnhøj som følge af den store depression. Og derhjemme er familier, som lider under manglende indkomst. Det blev frihedsprojekt nummer 1 for arbejderbevægelsen at gøre noget derved.